

Suvestinė redakcija nuo 2009-08-04 iki 2012-06-29

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2002, Nr. [103-4604](#), i. k. 1021010ISTA0IX-1132

Nauja redakcija nuo 2009-08-04:

Nr. [XI-375](#), 2009-07-21, Žin. 2009, Nr. 93-3968 (2009-08-04), i. k. 1091010ISTA00XI-375

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
STRATEGINĘ REIKŠMĘ NACIONALINIAM SAUGUMUI TURINČIŲ ĮMONIŲ IR
ĮRENGINIŲ
BEI KITŲ NACIONALINIAM SAUGUMUI UŽTIKRINTI SVARBIŲ ĮMONIŲ
ĮSTATYMAS**

2002 m. spalio 10 d. Nr. IX-1132

Vilnius

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Įstatymo paskirtis – nustatyti, kurios įmonės ir įrenginiai turi strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui, kurie iš jų nuosavybės teise privalo priklausyti valstybei, o kuriuose iš jų (ir kokiomis sąlygomis) kapitalo dalį gali turėti privatūs nacionaliniai ir užsienio asmenys, atitinkantys nacionalinio saugumo interesus, paliekant sprendžiamąją galią valstybei. Šiuo įstatymu taip pat nustatoma tvarka ir kriterijai, kuriais vadovaujantis įvertinama strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių potencialių įmonių dalyvių atitiktis Lietuvos nacionalinio saugumo interesams.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Lietuvos Respublikos strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios įmonės ir įrenginiai – esamos ar steigiamos įmonės, projektuojami ar statomi įrenginiai, kuriems pagal jų paskirtį ir (ar) veiklos pobūdį šis įstatymas priskiria strateginę arba svarbią reikšmę Lietuvos nacionaliniam saugumui ir kuriems dėl esminių nacionalinio saugumo interesų apsaugos nustatomos sąlygos ir reikalavimai dėl įmonių ar įrenginių nuosavybės teisių, įmonių kapitalo struktūros ir jo pokyčių, pagrindinių sprendimų priėmimo, taip pat reikalavimai, kuriuos turi tenkinti potencialūs įmonių dalyviai.

2. Nacionalinio saugumo interesai – valstybės nepriklausomybės ir suvereniteto apsauga, europinė ir transatlantinė integracija, grėsmių ir rizikos veiksnių esminę reikšmę visuomenės saugumui turintiems energetikos ir kitiems ūkio sektoriams mažinimas.

3. Potencialus įmonės dalyvis – fizinis arba juridinis asmuo, oficialiai pareiškęs ketinimą ar interesą įsigyti strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios įmonės akcijų arba investuoti į strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčią įmonę ar jos numatomą steigti įmonę, arba tapti strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios įmonės ar įrenginio plėtros (technologijų įgijimo, svarbių žaliavų tiekimo, pagrindinių plėtros darbų vykdymo ir pan.) projekto dalyviu. Potencialiu įmonės dalyviu laikytinas ir esamas strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios įmonės akcininkas, siekiantis papildomai įsigyti įmonės akcijų.

4. Specialiosios saugumo priemonės – teisės aktuose ir tarptautinėse sutartyse nustatytos sąlygos ir reikalavimai, skirti esminių valstybės interesų (valstybės saugumo, suvereniteto, ekonominės galios, visuomenės sveikatos ir saugios aplinkos, viešosios tvarkos užtikrinimo ir kitų) apsaugai, siekiant užkirsti kelią grėsmę keliantiems veiksams ir neveikimui, šalinti jų atsiradimo priežastis ir sąlygas.

3 straipsnis. Strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios valstybės įmonės ir valstybei nuosavybės teise priklausančys įrenginiai

1. Strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turi šios valstybės įmonės:

- 1) valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė;
- 2) valstybės įmonė „Kauno aerouostas“;
- 3) valstybės įmonė Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija;
- 4) valstybės įmonė Lietuvos paštas;
- 5) valstybės įmonė Lietuvos naftos produktų agentūra;
- 6) valstybės įmonė „Oro navigacija“;
- 7) valstybės įmonė Tarptautinis Palangos oro uostas;
- 8) valstybės įmonė Tarptautinis Vilniaus oro uostas;
- 9) valstybės įmonė „Automagistralė“;
- 10) valstybės įmonė „Alytaus regiono keliai“;
- 11) valstybės įmonė „Kauno regiono keliai“;
- 12) valstybės įmonė „Klaipėdos regiono keliai“;
- 13) valstybės įmonė „Marijampolės regiono keliai“;
- 14) valstybės įmonė „Panevėžio regiono keliai“;
- 15) valstybės įmonė „Šiaulių regiono keliai“;
- 16) valstybės įmonė „Tauragės regiono keliai“;
- 17) valstybės įmonė „Telšių regiono keliai“;
- 18) valstybės įmonė „Utenos regiono keliai“;
- 19) valstybės įmonė „Vilniaus regiono keliai“;
- 20) valstybės įmonė Vidaus vandens kelių direkcija.

2. Strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turi šie valstybei nuosavybės teise priklausantys įrenginiai:

- 1) Klaipėdos valstybinio jūrų uosto hidrotechniniai įrenginiai, krantinės, navigacijos keliai ir kanalai, navigaciniai įrenginiai ir kiti infrastruktūros objektai;
- 2) valstybinės reikšmės keliai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) patvirtintą sąrašą;
- 3) skrydžių valdymo sistemos įrenginiai;
- 4) viešojo naudojimo geležinkeliai.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos valstybės įmonės gali būti pertvarkytos į akcines bendroves ar uždarąsias akcines bendroves arba reorganizuotos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) nustatytais būdais tik Lietuvos Respublikos Seimui priėmus atitinkamą įstatymą.

4. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyti įrenginiai nuosavybės teise priklauso valstybei, bet gali būti išnuomoti ir perduoti pagal panaudos sutartį arba gali būti perduoti valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise tik šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms valstybės įmonėms ir šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nurodytoms įmonėms.

4 straipsnis. Strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios įmonės ir įrenginiai

1. Strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turi šios įmonės, kurių kapitalo dalį gali turėti privatūs nacionaliniai ir užsienio asmenys, atitinkantys nacionalinio saugumo interesus, paliekant sprendžiamąją galią valstybei:

- 1) akcinė bendrovė „Detonas“;
- 2) akcinė bendrovė „Lietuvos geležinkeliai“;
- 3) akcinė bendrovė Lietuvos radijo ir televizijos centras;
- 4) akcinė bendrovė „Jonavos grūdai“;
- 5) akcinė bendrovė „Lietuvos energija“;
- 6) akcinė bendrovė „Šilutės polderiai“;
- 7) akcinė bendrovė „Klaipėdos nafta“;
- 8) nacionalinis investuotojas, nurodytas Lietuvos Respublikos atominės elektrinės įstatymo

(toliau – Atominės elektrinės įstatymas) ketvirtajame skirsnyje (toliau – nacionalinis investuotojas);

9) akcinė bendrovė Kruonio hidroakumuliacinė elektrinė;

10) akcinė bendrovė Kauno hidroelektrinė;

11) projekto įgyvendinimo bendrovė, nurodyta Atominės elektrinės įstatyme (toliau – projekto įgyvendinimo bendrovė);

12) elektros perdavimo jungčių statytojas, nurodytas Atominės elektrinės įstatyme (toliau – elektros perdavimo jungčių statytojas).

2. Strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turi akcinės bendrovės „Lietuvos energija“ įrenginiai, sudarantys 110 kV ir aukštesnės įtampos elektros perdavimo tinklą ir jo priklausinius.

3. Šiame įstatyme valstybės sprendžiamoji galia reiškia, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodytose įmonėse, išskyrus akcinę bendrovę „Lietuvos energija“, projekto įgyvendinimo bendrovę ir nacionalinį investuotoją, valstybei turi priklausyti daugiau kaip 1/2 balsų suteikiančių šių įmonių akcijų. Valstybės sprendžiamoji galia akcinėje bendrovėje „Lietuvos energija“ reiškia, kad valstybei, o įsteigus nacionalinį investuotoją ir kaip nepiniginį įnašą į jo įstatinį kapitalą įnešus valstybei nuosavybės teise priklausančias akcinės bendrovės „Lietuvos energija“ akcijas, nacionaliniam investuotojui priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų suteikiančių šios įmonės akcijų. Valstybės sprendžiamoji galia nacionaliniame investuotojuje reiškia, kad, Vyriausybei įgyvendinus Atominės elektrinės įstatymo 10 straipsnio 2 dalies nuostatas, valstybei nuosavybės teise turi priklausyti ne mažiau kaip 2/3 nacionalinio investuotojo akcijų, kurios turi suteikti ne mažiau kaip 2/3 visų balsų nacionalinio investuotojo visuotiniame akcininkų susirinkime.

4. Užsienio kapitalas sudaro šio straipsnio 1 dalyje nurodytų įmonių kapitalo dalį tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir privatus nacionalinis kapitalas Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

5. Po pertvarkymo ar reorganizavimo veiksiančiose šio straipsnio 1 dalyje nurodytose įmonėse turi išlikti valstybės sprendžiamoji galia.

6. Likviduojant (taip pat dėl bankroto) šio straipsnio 1 dalyje nurodytas įmones, joms priklausantis nekilnojamas ir įkeistas turtas, taip pat šio straipsnio 2 dalyje nurodytas turtas gali būti parduodamas ar kitaip perleidžiamas tik Lietuvos Respublikos valstybės institucijoms, valstybės įmonėms arba įmonėms, kurių kapitalo dalį turi privatūs nacionaliniai ir užsienio asmenys, atitinkantys nacionalinio saugumo interesus, tačiau valstybei ar savivaldybei priklauso daugiau kaip 1/2 balsų suteikiančių šių įmonių akcijų.

7. Sprendimai dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodytų akcinių bendrovių, kuriose valstybei nuosavybės teise priklauso daugiau kaip 1/2 balsų suteikiančių šių įmonių akcijų, įstatinio kapitalo didinimo, įstatinio kapitalo mažinimo, įstatų keitimo, pelno (nuostolių) paskirstymo, reorganizavimo, atskyrimo, pertvarkymo, restruktūrizavimo, likvidavimo ir sprendimai dėl visų akcininkų pirmumo teisės įsigyti tokių akcinių bendrovių išleidžiamų konkrečios emisijos akcijų ar tokių bendrovių išleidžiamų konkrečios emisijos konvertuojamųjų obligacijų atšaukimo priimami, jeigu už juos balsuoja akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 visų balsų. Priimant sprendimus dėl šioje dalyje nurodytų klausimų, Civiliniame kodekse ir Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatyme nustatyti kvalifikuotos balsų daugumos reikalavimai netaikomi.

8. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems juridiniams asmenims atskirų juridinių asmenų rūšis reglamentuojantys įstatymai taikomi tiek, kiek jie neprieštarauja šiam įstatymui.

5 straipsnis. Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės

1. Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios yra ir šios įmonės:

1) akcinė bendrovė „Mažeikių nafta“;

2) akcinė bendrovė „Lietuvos dujos“;

3) akcinė bendrovė „VST“;

4) akcinė bendrovė Rytų skirstomieji tinklai;

- 5) akcinė bendrovė „Lietuvos elektrinė“;
 - 6) akcinė bendrovė „TEO LT, AB“;
 - 7) akcinė bendrovė „Achema“;
 - 8) vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo paslaugas teikiančios įmonės pagal Vyriausybės patvirtintą sąrašą;
 - 9) akcinė bendrovė Giraitės ginkluotės gamykla.
2. Siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą, įstatymai gali nustatyti papildomus šio straipsnio 1 dalyje nurodytų įmonių veiklos reikalavimus.
3. Vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo paslaugas teikiančios įmonės, nurodytos šio straipsnio 1 dalies 8 punkte, nuosavybės teise turi priklausyti valstybei ar savivaldybei arba valstybei ar savivaldybei turi priklausyti daugiau kaip 3/4 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių šių įmonių akcijų.

6 straipsnis. Ypatingą strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios įmonės ir įrenginiai bei jiems ir investuotojams taikomos nacionalinio saugumo interesus užtikrinančios specialiosios saugumo priemonės

1. Ypatingą strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turi Atominės elektrinės įstatyme nurodytos Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos jungtys su Lenkijos Respublikos ir Švedijos Karalystės elektros energetikos sistemomis ir naujoji atominė elektrinė.

2. Vyriausybė ir valstybės institucijos, priimdamos sprendimus ir sudarydamos susitarimus, valstybės akcijų valdytojai, priimdami sprendimus, sudarydami susitarimus ir įgyvendindami valstybei nuosavybės teise priklausančių nacionalinio investuotojo, projekto įgyvendinimo bendrovės ir elektros perdavimo jungčių statytojo akcininkų teises, užtikrina, kad:

1) nacionalinis investuotojas, strateginis investuotojas, projekto įgyvendinimo bendrovė ir elektros perdavimo jungčių statytojas efektyviai įgyvendintų pagrindinį Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos uždavinį – neribotą laiką, nepriklausomai, saugiai ir patikimai aprūpinti Lietuvos vartotojus elektros energija;

2) Nacionalinėje energetikos strategijoje numatyti strateginiai objektai – naujoji atominė elektrinė, elektros perdavimo jungtys į Lenkijos Respubliką ir Švedijos Karalystę, užtikrinančios efektyvius ir reikiamos apimtys elektros energijos mainus tarp Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos ir Elektros energijos perdavimo koordinavimo sąjungai (toliau – UCTE) bei Šiaurės šalių perdavimo sistemos operatorių organizacijai (NORDEL) priklausančių sistemų, – būtų įgyvendinti neatidėliojant;

3) naujosios atominės elektrinės ir elektros perdavimo jungčių į Lenkijos Respubliką ir Švedijos Karalystę techniniai sprendimai ir parametrai būtų parinkti taip, kad pagrindinė atominei elektrinei reikalingų galios rezervų dalis būtų gaunama iš Europos Sąjungos valstybių narių ir būtų tenkinamos Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos darbo sinchroniniu režimu su UCTE sistema sąlygos;

4) Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistema būtų parengta neatidėliotinam prisijungimui prie UCTE sistemos sinchroniniam darbui, kai tik bus įrengtos elektros tinklų jungtys, įgyvendintos techninės priemonės ir atlikti veiksmai, reikalingi Lietuvai tapti UCTE nare;

5) projekto įgyvendinimo bendrovės kapitale dalyvaujant strateginiam investuotojui ir (arba) strateginiams partneriams būtų apsaugoti esminiai Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo ir valstybės interesai, o pasirenkant projekto įgyvendinimo bendrovės dalyvius būtų taikomi atitikties nacionalinio saugumo interesams kriterijai.

3. Projekto įgyvendinimo bendrovei, naujai atominei elektrinei, Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos jungtims su Lenkijos Respublikos ir Švedijos Karalystės energetikos sistemomis ir investuotojams taikomos nacionalinio saugumo interesus užtikrinančios specialiosios saugumo priemonės.

4. Teisės aktuose nustatomos šios nacionalinio saugumo interesus užtikrinančios specialiosios

saugumo priemonės:

- 1) fizinės ir informacinės saugos reikalavimai;
 - 2) energetinio tiekimo saugumo ir pirminių energijos šaltinių diversifikacija, ilgalaikės kuro tiekimo sutartys ir būtinų kuro atsargų rezervas;
 - 3) atominės elektrinės technologijų atitiktis nustatytiems saugos reikalavimams ir technologijų tiekėjų alternatyvos;
 - 4) Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos rezervų užtikrinimas;
 - 5) atominės elektrinės eksploatacijos nutraukimo ir atliekų tvarkymo finansavimo užtikrinimas;
 - 6) projekto įgyvendinimo bendrovės valdymo organų teisė pagal kompetenciją savarankiškai priimti operatyvinius valdymo sprendimus, jei to reikia atominės elektrinės saugai užtikrinti.
5. Projekto įgyvendinimo bendrovei ir investuotojams taikomos ir kitos specialiosios saugumo priemonės, nustatytos Atominės elektrinės įstatyme, Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatyme, Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatyme ir kituose teisės aktuose.
6. Šiame straipsnyje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos Atominės elektrinės įstatyme.

9 straipsnis. Strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių sauga

1. Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, atsižvelgdama į įmonių veiklos ypatumus, nustato strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių fizinės ir informacinės saugos reikalavimus.
2. Strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių vadovai atsako už šio straipsnio 1 dalyje nustatytų fizinės ir informacinės saugos reikalavimų įgyvendinimą.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-1677](#), 2003-07-01, Žin., 2003, Nr. 73-3354 (2003-07-23), i. k. 1031010ISTA0IX-1677
Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo 3 straipsnio papildymo įstatymas
2.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-2000](#), 2004-02-05, Žin., 2004, Nr. 28-871 (2004-02-21), i. k. 1041010ISTA0IX-2000
Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo 2, 3, 4 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 5 straipsniu įstatymas
3.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [X-621](#), 2006-05-25, Žin., 2006, Nr. 65-2385 (2006-06-10), i. k. 1061010ISTA000X-621
Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punkto pripažinimo netekusiu galios įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1079](#), 2007-04-05, Žin., 2007, Nr. 46-1714 (2007-04-26), i. k. 1071010ISTA00X-1079

Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymas

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1447](#), 2008-02-01, Žin., 2008, Nr. 19-675 (2008-02-14), i. k. 1081010ISTA00X-1447

Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo 3 straipsnio pakeitimo bei papildymo ir Įstatymo papildymo 4(1) straipsniu įstatymas

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-375](#), 2009-07-21, Žin., 2009, Nr. 93-3968 (2009-08-04), i. k. 1091010ISTA00XI-375

Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymo pakeitimo įstatymas